

Мария Стоянова, СЕМ: Медиите и политиците в България са дълбоко свързани, едните живеят от другите

Мария Стоянова, член на СЕМ и дългогодишен кореспондент в Германия, в интервю за сутрешния блок „Добро утро, България“ на Радио „Фокус“

Водещ: Повече от година след началото на управлението на сегашното правителство, поводите за протест остават. Пред парламента се проведе протест срещу задкулиските връзки, медии и бизнес политика. В България има ли зависимост между медиите, политиците и бизнеса? Какво сочи вашият опит като журналист, а сега и регулатор на медиите?

Мария Стоянова: Трябва да си спяп, за да не забележиш, че има такава зависимост и това го казвам с огромно съжаление и с много голяма болка. За съжаление, тази зависимост напоследък дори се демонстрира от онези, които подчиняват журналистическата професия на своите възжелания, на своите интереси и финансови възможности. Наскоро наблюдавах как небезизвестният български парламентарист и бизнесмен Делян Пеевски разказваше как неговите медии какво щели да направят или нямало да направят, и си помислих за нещото наречено редакционна независимост. Говорихме си с мои колеги от СЕМ за това че, например, във Франция, когато един журналист се качи на по-високите етажи, където се намират собствениците и шефовете на медиите, всички останали негови колеги го гледат с лошо око и го отбягват, защото се предполага, че той е отишъл там на спявка, тоест да му се каже какво да направи и поставят под въпрос своя журналистически професионализъм. При нас, дори собственикът на медията го заявява открито и очевидно до сега сме го приемали за нормално.

Водещ: Кой е по-независим – медиите или политиците? Или те еднакво са зависими едни от други?

Мария Стоянова: Ясно е, че между медиите и политиците връзката е като кокошката и яйцето, едните не произлизат от другите, но те са с много дълбока и много дебела пъпна връв свързани, защото медиите са стълбът на демокрацията. Тя не може да съществува без обективни, свободни и професионални медии. Политиците имаха нужда от тази гледна точка. Имат нужда от гледна точка на обществото, длъжни са да се съобразяват с нея, тя ги контролира, коригира, критикува и напътства, когато това се наложи. Връзката между тях е ясна. Едните живеят от другите. Журналистите живеят от политическия продукт. Живеят от неговото отражение върху живота на всеки един от нашата държава, нашия континент и нашия свят. Политиците не могат без журналистите, които да разпространяват информация за тяхната дейност и затова не бива да ни плаши тази връзка. Ако връзката е сектор, той има два края и съответно начало и край. Проблемът възниква тогава, когато тези два края образуват един кръг, тоест връзката между тях се затвори. Тогава има проблем и тогава аз гледам на това с погнуса, защото за мен това е свидетелство за нехигиеничност. В най-директния смисъл на тази дума – нечистопътно е да не защитаваш своята професионална независимост, да не я отстояваш, само защото този срещу теб ти е симпатичен или например ти обещава това или онова. Представете си, ако това се отнесе към лекарската професия. Ако лекарите в действителност са толкова зависими от фармацевтичния бранш, така, както ние това подозираме, че се случва в журналистическата професия, то тогава излиза, че ние не можем да разчитаме на

истинско здравеопазване и на това лекарят да ни излекува, защото той ще иска да ни пробута продуктите на фармацевтичния концерн, с който работи. Същото е и с медиите и политиката. Когато обаче има здравословно разстояние и когато векторът има начало и край, тогава мисля, че всичко е наред.

Водещ: Според вас трябва ли СЕМ да се занимава и с такава регулация - именно на хигиената в медиите?

Мария Стоянова: СЕМ се занимава с нея. За съжаление, СЕМ се разпростира в своята дейност само върху електронните медии. Това, което протестиращите вчера в София заявяваха, беше свързано предимно с печатните медии. Аз се радвам, защото наблюдавам една еволюция в общественото мнение в България. Само преди няколко месеца беше невъзможно да се промълви нещо на тема регулация на печатните издания, а сега излизат хора на улицата и заявяват открито, че искат да има законови разпоредби, които да се отнасят и към печатните издания, и това един напредък, това е едно развитие и осъзнаване на една необходимост – да има ясни правила, регламенти, които да се спазват от всички страни така, че аудиторията да е сигурна в информацията, която тя получава.

Водещ: Каква е задачата на медиите в тези конфликти, които се получават между управляващи, опозиция или финансови институции, както се случва и напоследък? Как медиите, които се озовават по средата на тази ситуация, трябва да се справят с нея?

Мария Стоянова: Ситуирането, което направихте, беше изключително важно. Те са по средата, но те не участват в тях. Те не са едната или другата страна. Те са по средата. Те предават информация от едните към другите, анализират информацията, подадена от едните към другите, коментират информацията, която е подадена между едните и другите, но те не участват в нея – в обмяната на информация. Това е много важно и трябва да сме наясно. Тук стигаме до един основен, за мен, проблем в България. Освен зависимостта, която вече стана ясна и за която можем да си говорим открито, че съществува между медии издатели, между политически и партийни групировки и медии, другият голям проблем в България е липсата на качествена журналистика. Тя все повече и повече започва да бъде задминавана от булевардната преса, булевардните медии и от булевардното представяне на информацията. Все по-интересна ни става жълтата и клюкарска основа, отколкото същността, на това, което се казва и какво отражение дава то върху обществото. Само се замислете, че ние сега с вас също правим нещо подобно – ние си разменяме някакви реплики, но след това как го анализираме, това, което сме казали? Как коментираме и обясняваме на хората, това което сме казали и защо сме го казали? Ето тук липсва желание от страна на българските журналисти да прибегват към други свои инструменти, освен единия инструмент, който е интервюто. Това се дължи на факта, че много от колегите журналисти влизат в професията и веднага хващат микрофон или застават пред камера без да имат подготовка за това. Тук стигаме до основния проблем, който виждаме, а именно подготовката на професионални кадри за тази професия. Няма да кажа голяма новина, ако кажа, че образованието по журналистика в България не е конкурентноспособно. Образованието по журналистика в България все още е аналогово. Образованието на журналистите в България трябва да бъде развито, така че тези, които завършват журналистика в България, да се гордеят с това, че са получили действително едно обучение на образование, което ги прави конкурентноспособни за този 21-ви век. Те трябва да бъдат конкурентноспособни и за това море от информация, в което се намираме, не само ние като журналисти и професионални социолози, но в която се намира и нашата аудитория. За нея вече не е никакъв проблем в момента, в който вие не й дадете информация, за това което се случва в Украйна, тя да отвори първия руски сайт или украински сайт и да прочете от него какво се случва там и да анализира сама. Вашата

роля като журналисти е да свържете тези информации. Когато тази връзка липсва, тогава спадат и доверието, и интересът. Тогава спада и популярността на медиите сред аудиторията.

Водещ: Открихме проблема, че образованието куца. Къде е решението на този кръг, който се получава?

Мария Стоянова: Образованието е в основата на всичко. Ако нямаш добро образование, няма да бъдеш и добър сърдечен хирург. След като си получил това добро образование, а ти не си имал възможност да практикуваш в една добра болница с едни добри технологични възможности, то ти няма да имаш възможност да натрупаш опит, който да те направи на истина този добър сърдечен хирург, при когото да искат всички да оперират своите сърца. Същото е и с нашата професия. Това е една професия и един занаят, ако искате. Да, той е творчески. Да, той е мисионерски, но е занаят и той се учи. От кого се учи? Тук е основния въпрос, който аз задавам. Да, в момента журналистика в България се преподава от хора, които са големи имена на 20-ти век. Образованието е изключително важно и без подготвени журналисти ние няма как да искаме и да очакваме качества. Другото е, че имаме твърде много медии, което води до там, че те са готови да наемат дори неподготвени кадри, защото ще им излязат по-евтино. Собствениците на медии гледат в крайна сметка какъв е балансът на края на годината или на края на месеца, и искат да имат по-малко разходи. Инвестицията в качествена журналистика, за съжаление, се оказва, че не е рентабилна. Ако издателите на вестници и собствениците на медии не проумеят колко е важно да инвестират в качествена журналистика и не го направят или не бъдат задължени да го правят – тук вече говорим за законови разпоредби – то тогава няма да можем да разчитаме на този основен стълб на демокрацията, какъвто е журналистиката.

Водещ: Тук можем само да се надяваме, че действително ще има растеж и напредък в тази насока.

Мария Стоянова: Трябва да ви призная честно, че не съм много обнадеждана, че този процес ще се случи изобщо, защото до скоро такава чувствителност на обществата по отношение на медийната обстановка можехме да видим единствено далеч извън границите на България. Последните такива масови протести бяха близо до нашата граница в Гърция, на които ние почти не обърнахме внимание и с които ние почти не се занимавахме. Преди това, те бяха в Унгария и също не им обърнахме внимание, не се занимавахме и не анализирахме грешките, които се случиха там, но ето сега те се случват при нас. Сега излизат няколко души, колкото и малобройни да са те, е факт, че това се случва – че се обръща внимание, бие се тревога, че нещо трябва да се промени час по-скоро. За това смятам това за обнадеждаващо наистина. Има развитие и еволюция.

Водещ: Хубав анализ направихте и мисля че е добре да го завършим точно по този начин, с оптимизъм.

Мария Стоянова: Няма повод, място и основание за песимизъм. Ние изживяваме своите грешки на растежа и се радвам, че ние се учим от тях.

Андреа ПУНЧЕВА